

Vital 90-åring i Ödeshög juksköterska hos Oscar II

Maria Axt-Johansson med sin gästbok. På dess blad ses många prominenta namn

Angarnas led ingår den 13 februari förra Sophiasystern, fru Maria Johansson, Ödeshög. Det har man svårt att föreställa sig. Vi stich språkar över en kopp kaffe i hennes lilla propra liigenhet vid Perovvägen 2. Hon är skärpt och vital och har ett minne som många betydligt yngre skulle avundas henne. Hon tycker om att läsa, men ser inte så bra som hon skulle önska och nödgas lägga ifrån sig glasögonen ibland. Hörseln är det bättre med.

— Jag har inte varit så bra på långa tider som nu, säger hon med glimten i ögat. Läkare och sjukhus har hon sannerligen inte besökat i onödan. För åtta år sedan lägg hon ett tag på Vadstena lasarett. Läkarna förundrade sig över hennes fina allmäntillstånd och snart nog var hon hemma igen.

Vaggen stod i Jönköping och Ödeshögsbo blev hon vid giftermålet 1910. Däremellan var det mycket som hände. Efter gedigen utbildning i åttaårig flickskola fick hon plats som guvernant. Föräldrarna hade annars velat att hon skulle bli lärare. Under guvernanttiden, som varade i fyra år, träffade hon sin blivande man. Det var vid Frösäng i Stora Åby, där hon 1899 traggade med två barn i åldrarna nio och elva år. Efter några år var hon järnhandlarfru i Ödeshög, och strax efter sekelskiftet antogs hon som elev på Sophiahemmet. Det var 100 sökande, men bara 30 togs in, så unga Maria hade tur.

Luciadagen 1906 fick hon order att gå till slottet för att bli kung Oscar II:s sjuksköterska. Syster Maria grät, och bad att få slippa, men det half inte. Men tjänsten var inte alls så krävande som hon föreställt sig. Oscar II var kanske stram som kung, men, som mänskliga var han godheten själv. Hon var huvudsakligen kungens nattsköterska. Om hur detta kunde gestalta sig har hon skrivit en artikel, Vid kung Oscars sjukbädd, i boken Från gamle kungens tid (Lindblads, 1939). Ett axplock: När kungen som vanligt gjorts i ordning för natten nyårsaftonens kväll och ljuset i kronan skulle släckas, sade han: Nej, syster, ljuset skall brinna till klockan tolv. Jag släcker aldrig något ljus nyårsnatten, förrän klockan i Storkyrkan slagit tolv. Då beder jag för mitt land och för dem, som svikit mig. (Därmed menade kungen normmännen. Han tog unionsupplösningen 1905 mycket hårt.) Så bad han syster sitta vid sängen till tolvslaget och talade om litet av varje under årets sista timmar. Blå sade han: Jag har många gånger funnit tröst och hjälp i Guds ord. Det var kung Oscars sista nyårsnatt.

En kortare tid dessförinnan var hon även sjuksköterska hos kungens son, prins Carl. Sin tid som

hovsjuksköterska räknar hon till sina mest angenäma minnen.

RÖDAKORSVETERAN

Hon var 1916 med om att starta Röda korset i Ödeshög och ledde själv en första utbildningskurs om nio dagar. Det var två timmars föreläsning och två timmars praktik var dag. Det var meningen att en Röda kors-syster skulle ha lett kursen och provinsallkaren var lite misstänksam, när kommunal-gubbarna ville föra fram fru Axi-Johansson. Det blev korstörhör hos doktorn i två timmar på alla upptänkliga sjukvårdsfrågor och provet bestod med glans. Doktorn erbjöd sig att ställa instrument och material till förfogande och även hjälpa till själv, om så skulle krävas. Kursen samlade 40 elever. Det blev jobbiga dagar, men trots att fru Axi-Johansson hade ett stort hem med många gäster att sköta, gick allt väl i lås. Det var dock bättre att vara husmor på den tiden, då man hade råd att ha tjänstefolk. 1940 på hösten var hon med om att starta föreningens Kyrkans vänner. Lysings FÖB har hon ofratt mycket tid för. Där verkade hon i 20 år, varav hälften som ordförande. Nu är hon hedersledamot. Fler föreningar har hon tillhört, men de nyssnämnda har intresserat henne mest. Hennes insatser inom Röda korset i ex har varit mycket betydande.

KYRKAN LIVETS RYGGGRAD

Hon växte upp i ett kyrkligt orienterat hem med betoning på ekumeniken. Min far fannade alla, ville tolerera alla, säger hon. Kyrkan har varit hennes glädje i alla år. Den anser hon vara ryggraden och stammen i livet. Det skall mycket till, om hon någon söndag missar en högmässa i församlingens helgedom. En TV-apparat erbjöds hon för några år sedan gratis. TV vill hon inte ha. Efter makens bortgång var hon flera år bosatt i Gränna, där hennes föräldrar hade en fastighet vid Brahegatan. Hon trivdes inte så bra i polkagrisstaden och 1952 återvände hon till Ödeshög. Hon kan inte förstå vart alla de här åren tagit vägen, säger hon. Tiden har gått fort. Det kanske berott på att hon aldrig kunnat sitta sysslös.

Ola